

INFORMATIENOTA VOOR DE RAAD

Nummer: 25.215

Portefeuillehouder: P. van Dijk
Portefeuille: Ruimtelijke Ordening
Programma:
Taakveld: 8.1 Ruimtelijke ordening

Datum: 20 mei 2025

Onderwerp: Stand van zaken Extra Beveiligde Zittingslocatie (EBZ)

DE RAAD NEEMT KENNIS VAN:

De stand van zaken van het project Extra Beveiligde Zittingslocatie (EBZ) d.d. mei 2025, met een doorkijk op hoofdlijnen naar 2031.

INLEIDING

In deze informatienota geven wij u een doorkijk in de planning op hoofdlijnen tot de geplande opening in 2031 en staan wij langer stil bij de te nemen stappen in de aankomende periode, namelijk het op te starten participatietraject, de aanvraag van de vergunning voor de 'buitenplanse omgevingsplanactiviteit' (BOPA) en de daaraan gekoppelde bestuurlijke momenten.

Binnenkort komt de programmadirecteur EBZ namens het Rijksvastgoedbedrijf en ministerie van Justitie en Veiligheid een presentatie in de raadscommissie geven. Na het lezen van deze notitie bent u goed op de hoogte van de voortgang van dit project en kunt u, indien gewenst, openstaande vragen aan de programmadirecteur stellen.

Achtergrond

Op 25 juni 2024 heeft de toenmalige minister voor Rechtsbescherming, de Tweede Kamer op de hoogte gesteld van het besluit om te starten met de ontwikkeling van de EBZ in Lelystad. Het besluit van de minister volgt uit de ondertekening van de intentieovereenkomst van gemeente Lelystad, het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) en het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) in april 2024. Eerder heeft de gemeenteraad van Lelystad voorwaarden gesteld aan de komst van de EBZ, die zijn vastgesteld in de Nota van Uitgangspunten in de gemeenteraad op 18 juli 2023. Ondertussen heeft het Rijksvastgoedbedrijf een projectorganisatie opgericht die sturing geeft aan het te doorlopen proces in afstemming met de gemeente.

KERNBOODSCHAP

Op dit moment treft de projectorganisatie op basis van het Programma van Eisen voor de EBZ de voorbereidingen voor participatie en de ruimtelijke procedure. De bewoners en belanghebbenden worden meegenomen in het proces door middel van een participatietraject in combinatie met een heldere projectcommunicatie.

Hieraan ligt het participatieplan ten grondslag, dat rijk en gemeente gezamenlijk hebben opgesteld (zie bijlage).

Projectfasen

In 2024 is door het Rijksvastgoedbedrijf gestart met de definitiefase waarin de kaders en uitgangspunten voor het project zijn uitgewerkt en vastgelegd in een Programma van Eisen voor de EBZ. Op basis hiervan kan de BOPA procedure worden opgestart. De totale doorlooptijd van het project wordt geschat op ca. zeven jaar.

De planning op hoofdlijnen is:

- Definitiefase (uitwerking kaders en uitgangspunten): 2024-2025
- BOPA procedure: 2025
- Aanbestedingsfase en ontwerpfase: 2026-2028
- Bouwfase: 2028-2031
- Oplevering EBZ: 2031

De EBZ Lelystad

Een Extra Beveiligde Zittingslocatie is een rechtbank waar verdachten met een hoog veiligheids- of vluchtrisico worden berecht. Met de strategische ligging van Lelystad in het midden van ons land kunnen in de nieuwe EBZ niet alleen strafzaken van gerechten uit de Randstad plaatsvinden, maar ook strafzaken uit Noord- en Oost-Nederland. Door ligging van de EBZ naast de Penitentiaire Inrichting (PI) Lelystad kunnen verdachten tijdens aaneengesloten zittingsdagen logeren in de naastgelegen PI en vervoersbewegingen worden beperkt.

Vervoersbewegingen

Op zittingsdagen zijn er transporten van en naar de EBZ over de weg en mogelijk per helikopter. Dit zal niet onopgemerkt blijven. Omdat het type en aard van de zaken die behandeld gaan worden in de EBZ nog niet bekend zijn, is een exacte inschatting van het aantal vervoersbewegingen nog niet mogelijk. Er is een indicatieve inschatting van vervoersbewegingen gemaakt op de kennis van de huidige locaties en de toekomstige prognose van het gebruik van de EBZ Lelystad. Hierbij is uitgegaan van een volledige benutting van de EBZ rekening houdend met dagelijks gebruik tijdens werkdagen (ca. 200 tot 225 zittingsdagen per jaar, gedurende 45 weken per jaar).

Indicatie vervoersbewegingen EBZ:

<i>BOT transporten:</i>	<i>gemiddeld 10 verplaatsingen per zittingsdag</i>
<i>reguliere cellenbussen:</i>	<i>gemiddeld 10 tot 20 vervoersbewegingen per zittingsdag</i>
<i>helikoptervluchten:</i>	<i>inschatting van ca. 6 tot 10 vluchten per week</i>
<i>publiek en personeel:</i>	<i>gemiddeld 150 vervoersbewegingen (tot 300 op intensieve zittingsdagen)</i>

De hoog beveiligde transporten, ook wel BOT transporten genoemd, betreffen meerdere beveiligde voertuigen die zich met verhoogde snelheid verplaatsen, ondersteunt met optisch- en akoestisch signaal. De helikopter kan ingezet worden voor begeleiding of transport. In de praktijk kunnen er ook weken zijn waar geen vluchten plaatsvinden, bijvoorbeeld als verdachten ervan afzien naar de zitting te komen of mogelijk gebruik maken van videoverbinding.

De toename van verkeersdruk is beperkt door de komst van de EBZ ten opzichte van de huidige verkeersdruk op de Larserdreef. De BOT transporten hebben een tijdelijke terugslag op het verkeer, vergelijkbaar met een hulpdienst. Aan BOT transporten gaan uitgebreide analyses vooraf en vinden alleen plaats als deze veilig uitgevoerd kunnen worden. In de planning wordt rekening gehouden met verkeersdrukke door transporten bijvoorbeeld vroeg in de ochtend of in de avond te plannen.

Op 30 juni 2023 bracht een delegatie van raadsleden op uitnodiging van het Ministerie van Justitie en Veiligheid een werkbezoek aan de Dienst Vervoer en Ondersteuning (DV&O) in Zoetermeer om zich te laten informeren over de werkzaamheden van deze dienst in relatie tot de EBZ. Een uitgebreide toelichting op de vervoersbewegingen is opgenomen in de rapportage verkenning randvoorwaarden EBZ die is aangeboden aan de raad bij de Nota van Uitgangspunten in juli 2023.

Veiligheid

In het gebouw en in de omgeving worden fysieke veiligheidsmaatregelen genomen om zittingen op het hoogste beveiligingsniveau te kunnen faciliteren en hierbij de veiligheid van de direct betrokkenen maar ook de omgeving te borgen. Naast de fysieke maatregelen die worden genomen wordt hierbij ook een organisatorische samenwerking opgezet tussen de Rechtspraak, de Politie en de DV&O.

Ondanks de maximale inzet als het gaat om de veiligheidsaanpak en –maatregelen die worden getroffen, kan de EBZ impact hebben op de veiligheidsbeleving van de inwoners van Lelystad. In de uitwerking van de plannen zal dit veiligheidsaspect centraal staan en worden omwonenden in het participatietraject meegenomen. Hierbij worden ook de DV&O en de Politie betrokken die een belangrijke rol hebben in de uitvoering van deze transporten en de veiligheid in de omgeving.

Planologische inpassing in de omgeving

In de bijlage is het schetsontwerp voor de ruimtelijke inpassing opgenomen die de basis vormt voor de ontwikkeling en bouw van de EBZ. Dit schetsontwerp is ook de basis voor de aanvraag van de BOPA.

Infrastructuur en ontsluiting

Op het schetsontwerp voor de ruimtelijke inpassing staat de voorgestelde ontsluiting en infrastructuur ingetekend. Naast de hoofdontsluitingswegen, die ook voor Zuiderhage de ontsluiting vormen, is er een tweede ontsluitingsweg specifiek voor de EBZ beoogd tussen de EBZ en de PI met aansluiting op de Larserdreef via de bestaande aansluiting voor de PI Lelystad.

KORTE TERMIJN (2025) ACTIES:

Als het gaat om de omgevingsaspecten is vanuit het bouwproject EBZ de samenwerking opgepakt met de gemeente Lelystad, de projectorganisatie van de gebiedsontwikkeling Zuiderhage en ook de projectorganisatie van de renovatie van de PI Lelystad. De komende wordt tijd nadere invulling gegeven aan:

- het opstarten van het participatietraject voor de EBZ waar nadere communicatie over gaat plaatsvinden: op 10 juli 2025 vindt een participatiebijeenkomst plaats in de PI Lelystad, waarin gezamenlijk de projecten EBZ en de renovatieplannen in de PI Lelystad worden gepresenteerd en reacties bij de stakeholders worden opgehaald. Zie hiervoor het bijgevoegde participatieplan;
- het voorbereiden van de procedure (BOPA) om de ontwikkeling ruimtelijk mogelijk te maken: het uitvoeren van omgevingsonderzoeken en de aanvraag indienen voor de BOPA;
- het uitwerken van een Anterieure Overeenkomst tussen gemeente en rijk waarin onderlinge (samenwerkings)afspraken worden vastgelegd;

VERVOLG:

Participatie (bijlage Participatieplan)

- Op de informatiemarkt Zuiderhage d.d. 10 maart 2025 is een begin gemaakt met het communiceren over de EBZ. Dit is gedaan samen met het projectteam voor de renovatie van de PI Lelystad. Op 10 juli 2025 is een participatieavond in de PI Lelystad ingepland. Tijdens deze bijeenkomst kunnen de belanghebbenden gesprekken voeren o.a. over de te lopen procedure, het ontwerp van de EBZ, het vervoer van verdachten en de relatie met de omgeving;
- Terugkoppeling naar belanghebbenden/ participanten en insprekers vanaf augustus/ september 2025 in een nader te bepalen vorm.

BOPA

De voorbereiding om tot een aanvraag voor de BOPA te komen wordt in gang gezet. Het schetsontwerp voor de ruimtelijke inpassing is hiervoor de basis. Daarnaast zijn diverse omgevingsonderzoeken noodzakelijk en zullen de resultaten van het participatietraject beschikbaar moeten komen. Het streven is de vergunningaanvraag voor de BOPA in Q4 2025 te kunnen indienen.

Bestuurlijk

- Beeldvormende sessie raadscommissie op 17 juni 2025 (afhankelijk van besluit agendacommissie);
- Bindend advies raadsvergadering over BOPA Q4 2025.

Bijlagen

- Schetsontwerp ruimtelijke inpassing EBZ met ontsluiting en infrastructuur;
- Participatieplan;
- Q&A EBZ.